

Diep verticuteren, kort maaien en doorzaaien

Chemievrij sportveld vraagt veel commitment

De ene gemeente moet er wat dieper voor in de buidel tasten dan de andere, maar wie aan chemievrij sportveldbeheer begint, zet door, zo lijkt het. *Fieldmanager* sprak met ervaringsdeskundigen in Brabant en Utrecht. Niemand wil terug naar het 'giftigperk'.

Auteur: Paul van der Sneppen

Kort maaien, diep verticuteren en goed doorzaaien. Dat zijn de hoofdingrediënten van chemievrij sportveldbeheer. Het is arbeidsintensief en niet noodzakelijk goedkoper, maar het prijskaartje is duidelijk niet allesbepalend. Er gaat een visie achter schuil. De pioniers in duurzaam sportveldbeheer tellen liever de zegeningen dan de penningen: 'Het levert mooie, egale grasmatten op.' Daar zijn de ervaringsdeskundigen het in ieder geval unaniem over eens.

Schoon water

Schoon water. Daar was het de gemeente Utrechtse Heuvelrug aanvankelijk vooral om te doen. De gemeente herbergt verschillende grondwaterbeschermingsgebieden en waterwin-gebieden en dat scheidt bijzondere verantwoordelijkheden. Dat was een van de redenen voor het gemeentebestuur om enkele jaren terug helemaal te stoppen met de chemische onkruidbestrijding op wegen en plantsoenen.

Daarmee was de geest uit de fles. Het lag voor de hand dat ook het beheer van de zestien grassportvelden en drie trainingsstroken in de gemeente onder de loep genomen zou worden. Een succesvolle pilot met chemievrij sportveldbeheer in gemeente Schijndel deed de Utrechters

uiteindelijk definitief besluiten om ook in de gemeente Utrechtse Heuvelrug chemicaliën te bannen van de sportvelden.

Niet overtuigend

Toch was de eerste kennismaking met het pilot-project in Schijndel niet meteen overtuigend, vertelt Ben van Poelgeest. Hij is in de gemeente Utrechtse Heuvelrug verantwoordelijk voor het onderhoud van de sportvelden. 'Toen we daar de eerste keer aankwamen, barstte het er van het onkruid. We troffen het slecht. Het was een natte periode, ideaal voor onkruid dat natuurlijk veel minder diep wortelt dan gras en dus elke regenbui in dank aanvaardt.'

En daarmee komt de Utrechtse groenbeheerder meteen op een heikel punt. Wie chemievrij wil werken, moet alert blijven en maakt veel uren op de verticuteermachine: 'Aanvankelijk was dat zo'n vier tot zeven keer per jaar. Maar dat wordt allengs minder naarmate we het onkruid beter onder controle krijgen. Maar dan nog. Vroeger bespotten we een veld in een kwartiertje met een bestrijdingsmiddel. Nu ben ik een tot anderhalf uur per veld bezig om het helemaal te slijten en te verticuteren.'

Huub Willems, gemeente Bladel

Prijskaartje

En dat kost geld. Maar dat prijskaartje lijkt niet het belangrijkste. Huub Willems, groenbeheerder van gemeente Bladel in Brabant: 'Ik heb het niet eens zo heel precies doorgerekend, maar ik denk dat we het hier nu ongeveer budgetneutraal doen.' De groenbeheerder beheert vijf sportcomplexen met 23 velden en doet dat nu sinds enkele

le jaren helemaal chemievrij. Hij heeft eigenlijk alleen maar binnen zijn budget zitten schuiven met posten. 'Tot op heden heb ik in ieder geval geen groter budget nodig gehad.'

'Het is geven en nemen om de juiste formule te vinden, ook wat de kosten betreft', legt Willems uit. Zo beschrijft hij hoe het gebruik van biologische meststoffen een gunstig effect heeft op het totaal van de onderhoudskosten. 'Ik merk dat die biologische meststoffen het bodemleven veel rijker maken. Daardoor is er minder verdichting in de bodem. Dat, in combinatie met het relatief intensief verticuteren, maakt dat ik een mooie, dichte en egale mat krijg met minder onkruid en zo bespaar ik weer op het groot onderhoud.'

Utrecht schrok van de kostenpost van extra verticuteermessen

Bijdrage

En dat geldt eigenlijk voor het hele chemievrije sportveldbeheer in Bladel. Het groot onderhoud wordt wat minder. Daar staat tegenover dat er wat meer bewerkingen zijn en wat duurdere, biologische meststoffen worden gebruikt. De belangrijkste bijdrage komt niet uit de gemeentekas, maar vooral van Willems zelf. 'Het is wat intensiever werken. Dat is het enige nadeel van chemievrij beheren. Ik moet er bovenop blijven zitten.'

Van Poelgeest heeft meer reden gehad om achter het telraam te gaan zitten. Hij zag zijn kosten stijgen van twee cent per vierkante meter per jaar tot een duizelingwekkende 25 cent nu: 'Aanvankelijk leek het nog meer te zijn, maar dat had ook te maken met de intensiteit waarmee we in het begin moesten maaien en verticuteren om het onkruid uit te putten. We zagen dat na verloop van tijd afnemen. We hebben nu goed zicht op de kosten, maar het is inderdaad wel een behoorlijke toename ten opzichte van toen we nog chemicaliën gebruikten.'

Schuiven

Maar ook Van Poelgeest weet de extra onderhoudskosten nu nog op te vangen door met potjes binnen zijn budget te schuiven en de uren anders in te zetten: 'We kunnen het nu nog af met de beschikbare manuren. We maken andere keuzes. We onderhouden borders minder inten-

sief en we snoeien en beplanten anders om onderhoudskosten te beperken. Zo dekken we de extra kosten van chemievrij sportveldbeheer zoveel mogelijk weer af.'

Maar het college van de Gemeente Utrechtse Heuvelrug toont ook veel politieke wil om het project uit te breiden: 'Het college van B en W wil van de Utrechtse Heuvelrug graag een duurzame gemeente maken.' Dat wil niet zeggen dat de verantwoordelijke wethouder niet met de hand op de knip regeert: 'De bezuinigingen binnen mijn budget drukken vooral op het onderhoud van openbare groenvoorzieningen. Sport wordt vooralsnog ontzien.'

Niet onkruidvrij

Het lijkt ook veel verschil uit te kunnen maken waar in het land de sportvelden chemievrij beheerd worden. In Bladel kan Willems bijvoorbeeld met twee tot drie keer verticuteren zijn sportvelden heel aardig bijhouden: 'Het resultaat is wel dat bij ons de velden niet helemaal onkruidvrij zijn. Maar de bespeelbaarheid van de velden lijdt daar niet onder. Ik krijg daar van de sportclubs nooit klachten over.'

Van Poelgeest, die nog maar drie jaar geleden is gestart met chemievrij onderhoud, doet het tot viermaal vaker in een jaar en hoopt op termijn ooit met drie tot vier keer toe te kunnen: 'Ik denk dat het behoorlijk lastig is om de kosten op voorhand goed in te schatten. Als je in Noord-Holland ergens een pilot zou starten, heb je volstrekt andere omstandigheden dan hier. Ik durf onze 25 cent per vierkante meter niet als landelijk richtsnoer te gebruiken.'

Onvoorzien

Een van de onvoorzien kostenposten waar de Utrechter wel van is geschrokken, zijn die van de extra messen die hij nodig heeft op de verticuteermachine: 'Door het dieper verticuteren slijten de messen snel. Dat heeft ook te maken met het feit dat we hier bijvoorbeeld meer grof zand hebben met grindlagen. Ik doe nu twee velden en verslijt daarop jaarlijks twee sets van 1.100 euro per stuk. Dat is een flinke kostenpost als ik straks alle velden moet gaan doen op deze manier.'

Maar ook op eigen bodem zijn de ervaringsdeskundigen nog niet uitgesleuteld aan hun chemievrije methode. Gemeente Utrechtse Heuvelrug is, naast de onderhoudsmethode met de verticuteermachine, inmiddels ook gestart met het gebruik

Huub Willems merkt dat de biologische meststoffen het bodemleven veel rijker maken.

van micro-organismen. Het gaat om een proef van drie jaar.

Ook Willems in Bladel geeft aan dat hij blijft zoeken naar de gouden formule. Het feit dat zijn velden niet onkruidvrij zijn, lijkt hem niet helemaal onberoerd te laten. Het mag dan wel de bespeelbaarheid van sportvelden niet aantasten, maar hij moet het chemievrij werken soms wel verdedigen: 'Mensen begrijpen het niet altijd. Het oog wil ook wat en we leven hier in een agrarische gemeenschap dus als men onkruid op het veld ziet wordt er snel gezegd: "Spuit er toch even wat overheen man. Dan ben je er zo vanaf." Boeren zijn nu eenmaal gewend om chemische hulpmiddelen in te zetten. Die kijken daar gewoon wat anders tegenaan. Maar ze zien uiteindelijk ook wel dat we mooie, egale velden hebben.'

Stuur dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.fieldmanager.nl/artikel.asp?id=17-4001>

Samenvatting: Vanuit het oogpunt van milieu zijn er veel goede redenen om over te stappen op chemievrij sportveldbeheer. Maar het vergt ook geduld, veel inzet en zorgvuldig kostenbeheer. Fieldmanager sprak twee pioniers.